

Pedagogens roll i hälso- främjande och förebyggande arbete på familjecentral

FÖRENINGEN FÖR
FAMILJECENTRALERS
FRÄMJANDE

Inledning

Föreningen För Familjecentralers Främjande (FFFF) är den nationella förening som på ideell basis utgör ett stöd för landets familjecentraler. Initiativet till denna rollbeskrivning har sin bakgrund i en motion vid ett av FFFF:s årsmöte. Denna rollbeskrivning belyser öppna förskolans uppdrag och

mål samt pedagogens roll på familjecentralen. Rollbeskrivningen är framtagen av FFFF:s styrelse i samverkan med en Strategisk samverkansgrupp för familjecentralernas utveckling. Det finns en rollbeskrivning för alla fyra professioner och verksamheter som är inkluderade i en familjecentral.

Familjecentral – definition

Med **familjecentral** menas en samlokalisering* av mödrahälsovård, barnhälsovård, öppen förskola och socialtjänst med förebyggande verksamhet. Utöver basverksamheterna kan även andra samhällsaktörer ingå i samarbetet.

Med **familjecentralsliknande verksamhet** menas barnhälsovård samlokaliserad* med minst en kommunal verksamhet (öppen förskola och/eller förebyggande socialtjänst). Familjecentralsliknande verksamhet kan också innehålla mödrahälsovård, barnhälsovård och minst

en kommunal verksamhet (öppen förskola och/eller förebyggande socialtjänst). Utöver basverksamheterna kan även andra samhällsaktörer ingå i samarbetet.

* Samlokalisering innebär att hela den ordinarie verksamheten som respektive part bedriver ska vara förlagd till familjecentralen eller den familjecentralsliknande verksamheten.

Fortsättningsvis används begreppet familjecentral där familjecentralsliknande verksamhet inkluderats.

Målgrupp

Familjecentralen riktar sig till blivande föräldrar, barn, föräldrar och andra viktiga vuxna kring barnet.

Syfte

Familjecentralens syfte är att i samverkan minska:

- Fysisk, psykisk och social ohälsa bland barn.
- Ojämligheten i hälsa bland barn.
- Risken att barn hamnar mellan samhällets trygghetssystem som gör att barnet inte får rätt stöd i rätt tid.

Övergripande mål

En god och jämlik hälsa hos blivande föräldrar, barn, föräldrar och andra viktiga vuxna runt barnet.

Detta i enlighet med barnkonventionens artiklar om barnets rätt till bästa uppnåeliga hälsa, tillgång till hälso- och sjukvård samt rehabilitering (art. 24 och 39), barnets rätt till utveckling av sin fulla förmåga (art. 6), syftet med (för)skolan (art. 28 och 29), barnets rätt till en social trygghet och skälig levnadsstandard (art. 26 & 27), stöd till föräldrar i sitt föräldraskap (art. 5 och 18) och barnets rätt till skydd från omsorgsbrist, våld och övergrepp (art. 19) (Föreningen För Familjecentralers Främjande 2017).

Uppdrag

Familjecentralen ska erbjuda en hälsofrämjande, generell, tidigt förebyggande och stödjande verksamhet som anpassas utifrån hela familjens livssituation. För att nå familjecentralens syfte och långsiktiga mål ska familjecentralen i samverkan stärka skyddsfaktorer och minska riskfaktorer genom att:

- Erbjuda lättillgängligt stöd.
- Vara ett kunskaps- och informationscentrum.
- Stärka arbetet med FN:s konvention för barnets rättigheter.
- Skapa arbetsformer där barn och föräldrar är delaktiga.
- Främja en gynnsam fysisk, psykisk och social utveckling för barn.
- Uppmärksamma barn och deras familjer där tecken finns på avvikande utveckling.
- Stärka samspelet och en god relation mellan barn och föräldrar.
- Erbjuda tidiga insatser till blivande föräldrar och familjer med barn.
- Stärka barn och föräldrars sociala nätverk.
- Stärka ett jämställt föräldraskap.
- Stärka barns språkutveckling.
- Stärka integrationen.

Öppna förskolan

Öppen förskola är enligt 25 kap. 3 § skollagen (2010:800) en verksamhet som en kommun får anordna som komplement till förskola och pedagogisk omsorg.

Öppna förskolan är familjecentralens arena som möjliggör samverkan och genomsyras av öppenhet, glädje, respekt och gemenskap. Verksamheten ska fungera som en mötesplats för både vuxna och barn där båda erbjuds goda möjligheter till lek, skapande, kunskap, pedagoghandedda aktiviteter, integration, språkträning, vägledning och stöd om så önskas. Eftersom den öppna förskolan är till för både vuxen och barn är det av vikt att verksamheten arbetar på olika sätt för allas trivsel, stimulans och känsla av gemenskap. Verksamheten bygger på besökarnas aktiva medverkan utifrån familjens förutsättningar. Det unika är att pedagogen alltid möter barn och vuxna tillsammans och det är därför av vikt att arbetssättet på öppna förskolan riktar sig till båda, en pedagogisk verksamhet som möjliggör att anknytning och samspel stärks och där föräldrar och andra viktiga vuxna kan få möjlighet att "träna sig" och få stöd i föräldraskapet. Enligt 5 kap 3 § skollagen (2010:800) ska den öppna förskolan erbjuda barn en pedagogisk verksamhet i samarbete med de till barnen medföljande vuxna samtidigt som de vuxna ges möjlighet till social gemenskap.

Pedagogen ska ha ett öppet förhållningssätt, förstå och arbeta aktivt utifrån allas lika värde och bemöta besökarna därefter. Detta förstärks också i miljö och innehåll. Pedagogen använder sig själv som redskap för att skapa goda relationer och finns tillgänglig som stöd och inspiration för besökarna. Den värdegrund som finns i förskolans läroplan är ett självklart förhållningssätt även inom öppna förskolan. "Var och en som verkar inom förskolan ska främja aktning för människolivets okränkbarhet,

individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män, flickor och pojkar, samt solidaritet mellan människor." (LpFö 18, Grundläggande värden).

Pedagogen på den öppna förskolan ska vara väl insatt i FN:s Barnkonvention och arbeta utifrån artiklarnas innehåll och synliggöra detta för besökarna i sitt förhållningssätt, planering och i aktiviteter. Att få besökarna att trivas och känna tillit till verksamheten, dess innehåll och till övriga medarbetare på familjecentralen är en grundförutsättning för att kunna uppfylla verksamhetens mål. Det kan handla om att stärka tilliten mellan förälder och barn, skapa trygghet och gemenskap mellan besökare, få kännedom om behov i en familj och möjlighet att slussa vidare till lämplig aktör samt bygga förståelse, kunskap och tillit till samhället.

Öppna förskolans arenor

Språk, etablering och integration

Den öppna förskolan är ett viktigt steg till språk, etablering och jämställdhet för utrikesfödda vilket har lyfts av en rad aktörer, däribland OECD och den svenska regeringen. Den öppna förskolan ska användas som en strategisk resurs och investering för kommunens verksamhet genom att samordna insatser för språkträning och annat stöd för integration som kommuner erbjuder tex samhällsinformation, yrkesvägledning, hälsoinformation, stöd att börja vanlig förskola och andra integrationsinsatser. Den öppna förskolan är en lämplig arena för arbetet med att minska hinder för etablering genom sin flexibla arbetsform, upparbetade samarbeten samt inriktningen mot nyblivna föräldrar och barn. Öppna förskolan kan adressera flera olika behov samtidigt då den erbjuder ett socialt sammanhang och konkreta insatser utifrån ett holistiskt perspektiv, där de olika delarna stärker varandra. När en person eller en familj på så sätt får stöd och utvecklas inom flera områden kan effekten bli stor.

Ökat deltagande i förskolan

Öppna förskolan är en viktig strategisk resurs och investering för kommunens verksamhet genom sitt förebyggande arbete för att stödja ett ökat deltagande i den ordinarie förskolan.

Studier visar på behov av insatser för att främja barns deltagande i förskolan och genom uppsökande verksamhet kan familjer vars barn ännu inte börjat i förskolan lotsas till öppna förskolan. På öppna förskolan får föräldrar och barn en fördjupad kunskap om förskolan som skolform samt kunskaper om vilken betydelse det har för barns utveckling och lärande vilket bidrar till en förståelse för den ordinarie förskolans verksamhet och på så sätt minska utsattheten och skapa goda förutsättningar för ett bättre liv.

Kommunerna har i uppdrag enligt skollagen (8 kap. 4-7§§ och 12 §) att arbeta uppsökande och informera om förskolan i syfte att öka barns deltagande i förskolan.

Brottsförebyggande arbete

Öppna förskolan är en betydelsefull arena då det kommer till tidigt brottsförebyggande arbete. På den öppna förskolan kan pedagogen uppmärksamma tidiga tecken på avvikande utveckling hos barnet och arbeta kompensatoriskt med målet att barnet inte ska hamna i utanförskap och normbrytande beteende. På den öppna förskolan ges också möjlighet till att stärka föräldra- barnrelationen, öka barnrättsperspektivet samt arbeta med genusförändrande ansatser för att vidga normer kopplade till kön. På så vis kan vi utmana skadliga och begränsande idéer kopplat till maskulinitet och femininitet vilket har en påverkan på att stoppa våld, dels våld i nära relation, dels hedersrelaterat våld, samt föräldrars våld mot barn.

Öppna förskolans miljö är könsneutral och genom sin utformning uppmuntrar den till lärande genom lek och utforskning. Pedagogen kan i perioder bygga upp miljöer samt skapa teman som även de är könsneutrala och främjar alla barns rätt till samma förutsättningar för lärande och utveckling. I föräldraskapsstödet måste viktiga ämnen så som jämställt föräldraskap, genus, våld i nära relationer/ mäns våld mot kvinnor, hälsa och samhällsinformation tas upp samt att begreppen som tex heder och våld synliggörs för att skapa öppna diskussioner och samtidigt ge mer kunskap om ämnet och dess risker. Ett effektivt våldsförebyggande arbete är mer verkningsfullt i gruppsammanhang än på individuell nivå. Därför kan tidigare nämnda ämnen så som

genus, jämställt föräldraskap samt samtal om vad våldsbegreppet innebär vara lämpliga ämnen att ta upp på gemensamma temastunder på den öppna förskolan. Ett våldsförebyggande arbete behöver inkludera så många som möjligt av de som skulle kunna förändra sociala normer och bidra till att bryta normaliseringen av våld i vardagen. Just därför är den öppna förskolan en sådan betydelsefull ingång att kunna arbeta brottsförebyggande. För att nå ut till fler familjer är det viktigt att arbeta med uppsökande verksamhet samt samarbeta med offentliga och civila aktörer i samhället.

Pedagogens roll på familjecentralen är att

- Ha kunskap om innebörden av att verksamheten är en del i en familjecentral och att uppdraget på familjecentralen är bredare än den egna professionens uppdrag.
- Ha kännedom om familjecentralens övriga verksamheters uppdrag, regelverk och kompetenser.
- Ha en samsyn om familjecentralens mål, uppdrag och arbetssätt.
- I samverkan möjliggöra för att göra barn och föräldrar delaktiga i familjecentralsarbetet.
- I samverkan identifiera behov hos barn och föräldrar, initiera kontakt och slussa vidare med för situationen aktuell aktör, efter medgivande från föräldern både inom och utanför familjecentralen, såsom läkare, psykolog, socialtjänstens myndighetssida med flera
- Gemensamt stödja barn och deras familjer där tecken finns på avvikande utveckling med familjernas godkännande.
- Erbjuder föräldraskapsstöd, under och efter graviditeten samt under förskoleperioden i grupp såväl som individuellt i samverkan med övriga aktörer på familjecentralen. Speciellt för de familjer som inte har möjlighet eller kapacitet till att delta på aulaföreläsningar.
- Delta och bidra på samverkans-/ teammöten samt andra gemensamma möten och planeringsdagar för familjecentralen.
- Delta i gemensam utbildning och handledning.
- Vara uppdaterad på barn och föräldrars behov, hur familjer har det och vara öppen för alla olikheter hos familjerna lokalt, regionalt och nationellt.
- Bidra till framtagande av verksamhetsplan och verksamhetsberättelse för familjecentralen.

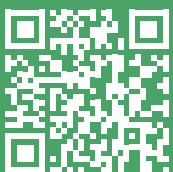

Kontakt

Vid frågor är du välkommen att kontakta Föreningen För Familjecentralers Främjande
E-post: info@familjecentraler.se

FFFF:s styrelse februari 2025.

Vill du veta mer? Skanna QR koden med din mobilkamera.

FÖRENINGEN FÖR
FAMILJECENTRALERS
FRÄMJANDE